

Dnr 2021/0294 KS-10

Diariekod: 048

Sollentuna kommuns svar på remiss från Justitiedepartementet av SOU 2021:49 Kommuner mot brott -Ju2021/02425

Sollentuna kommun erhöll 2021-07-02 remiss från Regeringen gällande utredning om Kommuner mot brott. Utredningens uppdrag har varit att beskriva och analysera verksamheter inom kommunerna som kan bidra till det brottsförebyggande arbetet, föreslå hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör utformas och vilka verksamheter som bör omfattas av ett sådant ansvar samt lämna förslag som bidrar till att kommunerna på ett effektivt sätt kan fullgöra sitt ansvar för det brottsförebyggande arbetet.

Utredningen föreslår att det införs en ny lag som anger vilka krav som ställs på kommunerna. Lagen föreslås heta lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och träda i kraft den 1 januari 2023. Utredningen lyfter fram att situationen i landets 290 kommuner skiljer sig åt i väsentliga avseenden. Det är inte bara brottsproblemen som varierar, utan även kommunernas förutsättningar och behov i övrigt som ser helt olika ut. Det innebär, enligt utredningens uppfattning, att kommunerna måste ges stort utrymme att själva avgöra vilka brottsförebyggande åtgärder som ska vidtas. De konstaterar även att i stort sett alla kommunala verksamheter kan vara berörda av det brottsförebyggande arbetet och har möjlighet att bidra i detta. Utredningens förslag är omfattande och nedan följer en sammanfattning av huvuddragen i förslaget.

Alla kommuner ska ta fram en lägesbild som beskriver brottsligheten och dess konsekvenser inom kommunens geografiska område. De ska även analysera orsakerna till de problem som identifierats. Utifrån lägesbilden, och kunskap om vad som kan vara verkningsfullt när det gäller att förebygga de brottsproblem som identifierats, ska kommunen ta ställning till behovet av förebyggande åtgärder samt formulera det i en åtgärdsplan. Arbetet ska följas upp kontinuerligt och minst vartannat år ska lägesbilden och åtgärdsplanen uppdateras och eventuellt revideras. För att ta fram en adekvat lägesbild och åtgärdsplan krävs att kommunen samverkar med ett antal andra aktörer, särskilt gäller det Polismyndigheten. Ingenting hindrar att det görs gemensamma lägesbilder och åtgärdsplaner.

Kommunen ges ett särskilt ansvar för den lokala samordningen av det brottsförebyggande arbetet. Ansvaret innebär att kommunen ska verka för att överenskommelser om samverkan träffas med relevanta aktörer samt att

Besök

Kontaktcenter
Aniaraplatsen 2

Postadress Telefon växel

191 86 08-579 210 00
Sollentuna

Internet

www.sollentuna.se

de strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett råd bestående av de aktörer som är närmast berörda av arbetet. Om det är ändamålsenligt kan rådet även behandla andra frågor än de brottsförebyggande.

I varje kommun ska det finnas minst en samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet. Funktionens uppgifter ska bland annat vara att samordna och stödja kommunens interna arbete med brottsförebyggande frågor, fungera som kontaktpunkt för externa aktörer samt bidra till att information om brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet i kommunen sprids till invånare och andra som kan ha intresse av den. Kommunledningens engagemang lyfts som en förutsättning och kommunstyrelsen föreslås ansvara för ledning av kommunens brottsförebyggande arbete, där kommunfullmäktige ska hållas kontinuerligt informerad.

Utredningen föreslår att kommunerna kompenseras för de skyldigheter som följer av lagförslaget genom att anslaget för kommunalekonomisk utjämning höjs med en summa beräknad utifrån ersättningsmodellen för krisberedskapsarbetet. Bidrag ska även vara möjligt att söka om av staten för att kunna vidta identifierade, relevanta och befogade brottsförebyggande åtgärder.

Utredningen föreslår ingen regelrätt tillsyn av lagens tillämpning men däremot föreslås att BRÅ ska följa upp arbetet och att Statskontoret ska få i uppdrag att utvärdera reformen.

Sollentuna kommuns beredning:

Lagförslagets olika delar

Sollentuna kommun har sedan fler år tillbaka utvecklat och byggt upp ett kunskapsbaserat och systematiskt trygghetsarbete. Trygghetsarbetet genomförs gentemot det politiskt långsiktiga övergripande målet om att Sollentuna kommun inte ska ha några områden med på polisens lista över utsatta områden från och med år 2030. Kommungemensamma lägesbilder tas fram och fungerar som underlag för prioriteringar och styrning av insatser och resurser. Samarbeten med externa samhällsaktörer, frivilliga organisationer samt övriga civila samhället sker kopplat till fördjupningsarbeten och inom befintliga upparbetade överenskommelser, samverkansforum och råd. Trygghetsarbetet är väl etablerat och förankrat och omsätts i kommunorganisationens ordinarie styrmodell med mål, verksamhetsplanering och uppföljning där samtliga nämnder och bolag med lägesbilden som utgångspunkt sätter mål, bidrar och följs upp.

Sollentuna kommun ser därav positivt på lagförslagets delar om framtagande av lägesbild, orsaksanalys, åtgärdsplaner samt samordningsansvar och samordningsfunktion. Delar som Sollentuna kommun redan idag har på plats men där lagen kan bidra med stabilitet och

ökad legitimitet i de redan befintliga arbetssätt som genomförs i enhetlighet med lagförslaget.

Definitionen av brottsförebyggande arbete

Sollentuna kommun uppmärksammar att utredningen i lagförslaget inte valt att lyfta fram någon enhetlig definition av vad utredningen avser med brottsförebyggande arbete. Ett begrepp som kan tolkas snävt alternativt vida brett. Samtidigt är utredningen tydlig med att de valt att lyfta fram hur kommunerna ska arbeta med de brottsförebyggande frågorna och inte faktiskt vad de ska göra för att förebygga brott. Detta ger utrymme för kommunerna att själva utifrån lägesbilder och orsaksanalyser definiera vad som går in under brottsförebyggande arbete. Här ser Sollentuna kommun att socialnämndens, utbildningsnämndens och kultur- och fritidsnämndens långsiktiga främjande och förebyggande insatser är brottsförebyggande men lämnas nu upp till varje kommun att tolka. En enhetlig definition av begreppet skulle kunna bidra till en ökad tydlighet i kommunernas kommande ansvar.

Särskilt ansvar för den lokala samordningen

I utredningen ges kommunen ett särskilt ansvar för den lokala samordningen av det brottsförebyggande arbetet. Ansvaret innebär att kommunen ska verka för att överenskommelser om samverkan träffas med relevanta aktörer samt att de strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett råd bestående av de aktörer som är närmast berörda av arbetet.

Polismyndigheten ska genom sina insatser, tillsammans med övriga myndigheter inom och utom rättsväsendet, bidra till det kriminalpolitiska målet – att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Polismyndighetens arbete regleras främst i polislagen och en av Polismyndighetens viktigaste uppgifter är att förebygga och förhindra att brott sker.

Polisregionerna har helhetsansvar för polisverksamheten inom ett angivet geografiskt område. Ansvaret omfattar bland annat utredningsverksamhet, brottsförebyggande verksamhet och service. Polismyndighetens organisation är uppbyggd på lokal, regional och nationell nivå. Detta skapar utmaningar för en kommun när det gäller samverkan. Samverkan mellan kommun och lokalpolisområde fungerar i dagsläget men samverkan mellan kommun och regional fungerar sämre. Den interna samverkan inom Polisen behöver stärkas för att samverkan på lokal nivå mellan kommun och lokalpolis ska förbättras. Brott i nära relation är ett exempel som hanteras på regional nivå hos Polisen men är en stor del av den lokala problembilden i en kommun. Att som kommun försöka driva samverkan med statliga myndigheter är ofta en utmaning då statliga myndigheters organisation är

centraliserad och sällan eller aldrig har den typ av lokal samverkan som en kommun i det nya lagförslaget skulle ansvara för att driva. En förutsättning för att nå framgång i en samverkan är att även övriga aktörer åläggs en skyldighet att samverka med kommuner på lokal nivå.

Informationsdelning

Sollentuna kommun understryker att frågan om informationsdelning är av stor vikt. Även om denna fråga inte behandlas i innevarande förslag till lagstiftning, så är det en viktig del i möjligheten att bedriva ett lokalt brottsförebyggande arbete, i samverkan mellan kommunen och Polismyndigheten. Informationsdelning gällande dels kopplat till sekretess- och sekretessbrytande bestämmelser, dels kopplat till dataskyddsregleringen, där Polismyndighetens och kommunernas behandling av personuppgifter inom ramen för brottsförebyggande arbete styrs av olika regelverk.

Brå har haft i uppdrag att undersöka förutsättningarna att dela information mellan olika aktörer i arbetet med att förebygga brott och bedömer bland annat att de upplevda problemen med sekretesshinder inte nödvändigtvis skulle lösas genom ny lagstiftning utan att det i stället finns behov av tydligare vägledningar och riktlinjer från berörda myndigheter om hur sekretessbrytande bestämmelser bör tolkas. Sollentuna kommun ser positivt på att Brå utrett dessa frågor, att de förslag som myndigheten lämnat nu bereds i Regeringskansliet och att ett fortsatt arbete i frågan sker.

Expertgrupp till särskilt utsatta områden

Utredningen föreslår att en expertgrupp tillsätts med uppdrag att skyndsamt kartlägga och analysera situationen vad gäller brottsförebyggande arbete i kommuner med särskilt utsatta områden samt identifiera eventuella behov av åtgärder från regeringens sida, och med tillhörande budget under en period av fem år.

Sollentuna kommun ser positivt på att skyndsamt kartlägga och analysera situationen i särskilt utsatta områden men understryker vikten av att parallellt kartlägga och analysera situationen i riskområden, som riskerar att utvecklas till särskilt utsatta områden, och i utsatta områden. Erfarenheter från arbetet i särskilt utsatta områden bör appliceras till övriga utsatta områden.

Ekonomiska konsekvenser

Eftersom kommunerna genom utredningens förslag åläggs att utföra uppgifter som de tidigare inte har haft en lagstadgad skyldighet att utföra ska staten enligt den så kallade finansieringsprincipen kompensera kommunerna från grunden. Kompensation ska utgå för alla kommuner, även för de kommuner som frivilligt utför ett brottsförebyggande arbete som

motsvarar det som föreskrivs av utredningens förslag. Utredningen föreslår vidare att kompensationen inte bör vara i form av riktade statsbidrag utan generella bidrag som kommunerna fritt får disponera.

Utredningen har i sin utgiftsberäkning utgått ifrån den som används för krisberedskapsarbetet och anser att denna modell kan användas som beräkningsgrund för att uppskatta kostnadernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Utredningen föreslår att kommunerna ersätts genom en höjning av anslaget för kommunal-ekonomisk utjämning med en summa beräknad med ledning av ersättningsmodellen för krisberedskapsarbetet (dock ej exakt samma summor).

Sollentuna kommun ser positivt på att kommuner kompenseras för sitt brottsförebyggande arbete och att det utgår ett generellt bidrag som kommunerna fritt får disponera. De större kostnadsdrivande delar som föreskrivs i lagförslaget finns redan på plats idag i Sollentuna kommun. Troligt är dock att lagförslaget för med sig en större förväntan på en kommun att aktivt arbeta med åtgärder kopplat till det brottsförebyggande arbetet vilket kan innebära en ambitionshöjning som sedan genererar kostnader för de åtgärder kommunen vidtar.

Att vända utvecklingen i de problembilder som kommuner runtom i Sverige arbetar med är ett långsiktigt arbete, varför långsiktiga ekonomiska finansieringsalternativ är en förutsättning, istället för kortsiktiga projektmedel till enskilda insatser.

En aspekt som inte framgår i utredningen men som bör tas i beaktande är att nivån på finansiering bör kopplas till allvarlighetsgraden i problembilder och till de enligt Polismyndighetens lista över utsatta områden som vissa kommuner har. Det behöver därför inte nödvändigtvis vara en proportionerlig fördelning med en summa per kommuninvånare. Allvarlighetsgraden i problembilden bör också tas i beaktande i fördelningen av finansieringsmedel.